

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ TƏHSİL NAZİİLİYİ
BAKİ İDARƏETMƏ VƏ TEXNOLOGİYA KOLLECI

AZƏRBAYCAN TARİXİ FƏNNİNİN İŞ PLANI

(SİLLABUS)

Müəllim: E.İ. Əhmədova

Bakı -2018

SİLLABUS

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

BAKİ İDARƏETMƏ VƏ TEXNOLOGİYA KOLLECİ

(Orta ixtisas təhsili müəssisəsinin adı)

_____AZƏRBAYCAN TARİXİ_____

(Fənnin adı)

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 28.03.2014-ci il tarixli 358 sayılı əmri üzrə təsdiq olunub

_____Əhmədova Ellara İbrahimqızı tərəfindən hazırlanıb_____

(müəllimin soyadı, adı, atasının adı)

2015-ci il

1.Müəllim haqqında məlumat

Soyadı: _____ Əhmədova _____

Adı: _____ Ellara _____

Atasının adı: _____ İbrahim _____

Təhsili: _____ Ali _____

Elmi adı: _____ Tarix üzrə fəlsəfə doktoru _____

Vəzifəsi: _____ Müəllim _____

Əlaqə rekvizitləri: _____ 432-57-64 _____ tel(mob) _____

Gün ərzində kollecdə olduğu vaxt: _____ 12⁰⁰- 18⁰⁰ _____

Təltiflər: _____ Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin fəxri fəmanı _____

Xarici dil: _____ rus _____

2.Fənn haqqında məlumat

Fənnin kodu: _____ HF – B 01 _____

Fənnin
növu: _____ Humanitar _____

Fənnin tədris
ili: _____ 2015 _____

Auditoriya: _____ № _____ 510; 512 _____

Fənnin krediti: _____ 6 _____

Fənnin tədris yükü (saat): _____ 90 _____

Fənnin prerekviziti: Fənnin tədrisi üçün öncədən tədrisi zəruri olan fənn
_____ yoxdur. _____

Fənnin tədris forması: _____ qarışıq (mühazirə; məşqələ) _____

3.Fənnin əsas məqsədi

Fənnin tədrisi zəngin və dərin köklərə malik 5000 illik Azərbaycan tarixinin ictimai- siyasi, sosial- iqtisadi və mədəni həyatını gənclərimizə - tələbələrimizə obyektiv və olduğu kimi öyrədilməsini nəzərdə tutur. Azərbaycan təhsilində Bolonya prosesinin tətbiqi ilə əlaqədar fənnin tədrisində başlıca məqsəd dərsləri müasir tələblər səviyyəsində qurmaq üçün interaktiv metodlardan, innovasiyalardan istifadə edərək mövzunun tələbələr tərəfindən mənimsənilməsinə nail olmaqdan, tələbələrdə Azərbaycanın ərazisi, əhalisi və indiki vəziyyəti haqqında geniş və hərtərəfli təsəvvür yaratmaqdan, onlarda vətənpərvərlik hissini inkişaf etdirməkdən, eyni zamanda geniş dünyagörüşünü, tarixi hadisələri analitik təhlil etmək, siyasi proseslərdən düzgün nəticə çıxarmaq qabiliyyətində formalaşdırmaqdan ibarətdir.

Orta ixtisas təhsilli mütəxəssis hazırlamaq üçün tələbələrə doğma Vətən tarixinin (Azərbaycan tarixi) öyrənilməsi bütün tarixi məqamlarda, xüsusilə ölkəmizin indiki müstəqillik dövründə olduqca vacibdir. Bunun üçün də tələbələrə Azərbaycan ərazisində qədim dövrlərdən bu günə qədər mövcud olmuş tayfalar, tayfa birlikləri və dövlətlər haqqında məlumat vermək zəruridir. Arxeoloji qazıntılar və elmi tədqiqatlar nəticəsində Azərbaycan ərazisinin dünyanın qədim insan məskənlərindən biri olması artıq dəfələrlə sübut edilmişdir. Ən qədim daş dövründən burada insanların yaşadığını göstərən Azıx mağarasından tapılmış maddi mədəniyyət nümunələri buna sübutdur. Fənnin tədrisi gedişində tarixin sonrakı dövrlərində Aratta, Turikki, Kutu (Kutium), Lullubi (Lullubum) kimi dövlət qurumları Manna, Midiya, Kimmer-iskit-sak padşahlığı, Atropatena, Albaniya, Qaraqoyunlu, Ağqoyunlu, Səfəvilər və s. kimi dövlətlər və imperatorluqlar haqqında tələbələrə geniş məlumat verilir, tariximizin qaranlıq səhifələri işıqlandırılır.

Bu gün Azərbaycan tarixinin ən şərəfli dövrünü yaşadığımız bir vaxtda xalqımızın, xüsusilə gənc nəslin tarixi yaddaşının möhkəmlənməsində, onun vətənpərvərlik və azərbaycançılıq ruhunda tərbiyə edilməsində «Azərbaycan tarixi»nin öyrənilməsi misilsiz əhəmiyyətə malikdir. Xalqımızın Ümümmilli lideri Heydər Əliyev müxtəlif rəsmi və qeyri-rəsmi dövlət tədbirlərində, alimlərlə, xüsusilə tarixçi alimlərlə görüşlərində «Azərbaycan tarixi»nin yeni milli təfəkkür baxımından obyektiv və hərtərəfli öyrənilməsini, tarixi həqiqətlərin aşılmasını mühüm vəzifə kimi qarşıya qoymuşdur. Belə ki, uzun müddət mənəvi təhqirlərə, fiziki təzyiqlərə məruz qalmış Azərbaycan xalqı 70 illik totalitar sovet rejimi şəraitində öz soykökündən, ənənəvi tarixi əlaqələrindən ayrı salınmağa yönəldilmiş bədnam, zərərli konsepsiyalardan uzaqlaşmalı, keçmişimiz və bu günümüz elmi şəkildə öyrənilməlidir.

4.Fənnin tədrisi nəticəsində əldə olunan kompetensiyalar

Kompetensiya - fənnin mənimsənilməsinə nəticəsində əldə olunan bilik, bacarıq və vərdişlərin praktiki tətbiqidir. Ümumi kompetensiyalar bilik üzərində əsaslanmış müasir cəmiyyətdə peşəkar və şəxsi sahədə özünü uğurla reallaşdırmaq üçün lazım olan şəxsi, metodiki və sosial kompetensiyalardır. Fənn kompetensiyaları fənn bacarıqlarının mənimsənilməsini təmin edən nəzəri, praktiki və ya eksperimental biliklər və bacarıqlar deməkdir.

«Azərbaycan tarixi» fənninin tədrisi prosesində tələbələr aşağıdakı bilik, bacarıq və vərdişləri əldə edir:

- Azərbaycan tarixinin xronoloji ardıcılıqla sistemləşdirilərək ölkəmizin ərazisində tarixən mövcud olmuş müstəqil dövlətlərin torpaqlarının müxtəlif böyük imperatorluq və işğalçı dövlətlər tərəfindən zəbt edilməsi, əsarət, yaxud asılılıq dövrünün əzab, əziyyət və məşəqqətlərini, ermənilərin xalqımıza qarşı mütəmadi olaraq törətdikləri qanlı- qadalı soyqırımları haqqında məlumatların tələbələrə çatdırılması yolu ilə onlarda biliklər əldə edilməsinə nail olmaq.

- Tələbələrdə Azərbaycan ərazisində əsrlər boyu baş verən etnik və demografik proseslər, ictimai və siyasi dəyişikliklər haqqında təsəvvür yaratmaq.

- * Tariximizin tədrisi gedişində tələbələrin mənəvi-əxlaqi tərbiyəsi ilə əlaqədar işlərlə də məşğul olmaq və onların müstəqil Azərbaycan respublikasının hüquqi demokratik, və dünyəvi dövlət kimi formalaşmasında fəal iştirak etməsinə çalışmaq.

- * Mənbələrlə işləmək bacarığı aşılamaq; * Öyrəniləcək mövzuya marağı artırmaq; * Müasir informasiya vasitələrindən istifadə etməklə; * Mövzu ilə bağlı qoyulmuş problemlərin həllinə dair tələbələrdə öz fikirlərini yazılı şəkildə ifadə etmək bacarığı aşılamaq. tələbələrdə bacarığın test, kompüter, referat, müstəqil iş formasını inkişaf etdirmək.

Tədris prosesi zamanı aşağıdakı tədris metodlarından istifadə edilir:

- dialoq forması (nəzəri izahatlar və praktik nümunələrlə);
- müzakirə forması (fərdi çıxışlarla bağlı disputların aparılması, məruzələrin, esselərin və referatların müzakirəsi); -
- tələbələrin müstəqil işi (təvsiyə olunan ədəbiyyatın tədqiqi, referat yazmaq, seminar məşğələlərinə məruzələr hazırlamaq).

Bunlardan əlavə kursun tam və hərtərəfli öyrənilib mənimsənilməsi üçün fənnin tədrisi zamanı kredit sistemi əsasında müasir təlim metodları olan interaktiv, kommunikativ, kooperativ, ənənəvi və müəllim tərəfindən əlavə olaraq şərh; tənqid; müqayisə; analiz; ümümləşdirmə; empirik yanaşma; prezentasiyaların təşkili metodlardan da istifadə edilir:

5.Fənnin xarakteristikası

Fənnin öyrənilməsinin təqvim planı

№	Mövzunun adı	Ayrılan saatlar		Tədrisin forması
1	Giriş. Azərbaycan ibtidai icma quruluşu dövründə.	2	2	qarışıq
2	Azərbaycan ərazisində quldarlıq quruluşu. Ən qədim və qədim dövlətlər.	2	2	“ _____ ”
3	Azərbaycan ərazisində erkən feodalizim dövrü. Azərbaycan xalqının və dilinin təşəkkül tapması (III-VII əsrlər).	2	2	“ _____ ”
4	Azərbaycan Ərəb Xilafətinin hökümranlığı dövründə (VII-IX əsr).	2	2	“ _____ ”
5	IX- XII əsrlərdə Azərbaycan feodal dövlətləri.	2	2	“ _____ ”
6	Monqolların Azərbaycana yürüşü. Azərbaycan Hülakülər (Elxa-nilər) dövründə (XIII-XIV əsrlər).	2	2	“ _____ ”
7	XV əsr Azərbaycan feodal dövlətləri.	2	2	“ _____ ”
8	Azərbaycan Səfəvilər dövlətinin yaranması və fəaliyyəti (XVI-XVII əsr).	2	2	“ _____ ”
9	Azərbaycan Səfəvi dövlətləri süqutu. XVIII əsrin birinci yarısında Azərbaycanın sosial-iqtisadi, siyasi vəziyyəti.	2	2	“ _____ ”
10	Azərbaycan xanlıqları (XVIII əsrin II yarısı- XIX əsrin əvvəlləri).	2	2	“ _____ ”
11	Azərbaycanın Rusiya və İran arasında bölüşdürülməsi (1801-1828-ci illər).	2	2	“ _____ ”
12	Azərbaycan XIX əsrin 30-50-cü illərində. İnzibati idarə sistemi və təsərrüfat həyatı.	2	2	“ _____ ”
13	Azərbaycanda kapitalist münasibətlərinin yaranması və inkişafı. Millətinin formalaşması (XIX əsrin II yarısı).	2	2	“ _____ ”
14	Şimali Azərbaycan XX əsrin əvvəllərində. İncilabi və milli demokratik hərəkət (1901-1918).	2	2	“ _____ ”
15	Cənubi Azərbaycanda milli-azadlıq hərəkətinin I mərhələsi (1905-1911).	2	2	“ _____ ”
16	Şimali Azərbaycan istiqlal ərəfəsində. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranması, fəaliyyəti, süqutu.	2	2	“ _____ ”
17	Cənubi Azərbaycanda milli-azadlıq hərəkətinin II mərhələsi (1917-1920).	2	2	“ _____ ”
18	Şimali Azərbaycan Sovet rejimi şəraitində (XX əsrin 20-30-cu illərində).	2	2	“ _____ ”
19	Azərbaycan İkinci Dünya müharibəsi dövründə.	2	2	“ _____ ”
20	Azərbaycan SSR İkinci Dünya müharibədən sonrakı dövrdə (1945-1991).	2	2	“ _____ ”
21	Cənubi Azərbaycan İran İslam inqilabı və ondan sonrakı dövründə.	2	2	“ _____ ”
22	Müstəqil Azərbaycan dövlətçiliyinin bərpası, qurulması, möhkəmləndirilməsi və inkişafı.	2	2	“ _____ ”
23	Müstəqil Azərbaycan Respublikası III minillikdə.	1	1	“ _____ ”
	Cəmi	45	45	
	Yekun	90		

6.Fənn üzrə sərbəst işlərin mövzuları

Fənn üzrə semestr ərzində 10 sərbəst iş tapşırığı verilir.Hər tapşırığın yerinə yetirilməsi 1 balla qiymətləndirilir.

Sərbəst işlərin mövzuları və təhvil verilmə tarixi:

№	Mövzular	Son tarix
1	Azərbaycanın qədim dövrü (ibtidai icma quruluşu, erkən dövlət qurumları və qədim dövlətlər)	4-cü həftə
2	Azərbaycan III-IX əsrlərdə.	5-ci həftə
3	Azərbaycan IX-XIV əsrlərdə.	6-cı həftə
4	XV-XVIII əsrlərdə Azərbaycan feodal dövlətləri.	7-cı həftə
5	Azərbaycan xanlıqları	8-ci həftə
6	Şimali Azərbaycan Rusiya imperiyasının tərkibində.	9-cu həftə
7	Cənubi Azərbaycan XIX-XX əsrlərdə.	10-cu həftə
8	Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti.	11-ci həftə
9	Azərbaycan Sovetlər Birliyinin tərkibində (1920-1991)	12-ci həftə
10	Azərbaycan Respublikasının yaranması və fəaliyyəti	13-cü həftə

Sərbəst iş yazılı formada,word faylı formasında,həcmi 1-2 səhifə (şrift 12) olmalıdır.

Hər bir sərbəst iş tələbənin fərdi fikirlərinin məcmusu olduğuna görə **plaqiat** yol verilməzdir.

7.Tələbənin nailiyyətlərinin cari və aralıq qiymətləndirilməsi

8.Təhsilalma prosesinə nəzarət və tələbələrin biliyinin yekun qiymətləndirilməsi

Tələbənizin biliyinin yekun qiymətləndirilməsi imtahan zamanı 50 bal və imtahana qədər 50 bal toplanan ballar cəmi 100 bala bərabərdir.Yekun bal aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

- A -“Əla” -91-100
B - “Çox yaxşı” -81-90
C - “Yaxşı”-71-80
D - “Kafi” -61-70
E - “Qənaətbəxş”-51-60
F - “Qeyri-kafi”- 51 baldan aşağı

Yekun qiymətləndirmə 51 bal və ondan yuxarı bal toplayn tələbə fənn üzrə müəyyən olunmuş krediti qazanır və müvəffəqiyyət qazanan tələbə,51 baldan aşağı bal toplayan tələbə isəhəmin fəndən krediti qazanmır və akademik borcu olan tələbə adlanır.

9.İstifadə olunan ədəbiyyat

1. Azərbaycan tarixi / Ən qədim zamanlardan XX əsrədək, I cild. Bakı,1994.
2. Azərbaycan tarixi, 7 cildə. Bakı,1998-2003.
3. Azərbaycan tarixi üzrə qaynaqlar. Bakı,1989.
4. Mahmudov Y. Azərbaycan tarixində H.Əliyev şəxsiyyəti. Bakı,2002.
5. Vəkilov R. Azərbaycan Respublikasının tarixi. Bakı,1998.
6. Əhmədova E.Azərbaycan tarixinin təhlili ((ən qədim dövrlərdən XIX əsrədək) (sxemli)). Bakı, 2014.
7. Əhmədova E.Azərbaycan tarixi (XIX əsrin birinci qərinasından – XX əsrin əvvəllərində) sxemli təhlil. Bakı, 2014.
8. Əhmədova E.Azərbaycan tarixinin təhlili ((ən yeni dövr) (sxemli)). Bakı, 2015.

- Fənnin bütün mövzuları üzrə mühazirə mətnləri elektron formada kollecin saytında yerləşdirilib.

10.Tələbənin nizam- intizamına qoyulan tələblər

- Pedaqoji işçilərin şərəf və ləyaqətinə hörmətlə yanaşmaq;
- Təhsil müəssisəsinin nizamnaməsinə uyğun olaraq,ictimai asayiş və daxili intizam,davranış qaydalarının tələblərinə riayət etmək;
- Auditoriya daxili təlim məşğələlərində iştirak etmək,müvafiq tədris planlarında və kursların işçi proqramlarında nəzərdə tutulmuş bütün növ tapşırıqları müəyyən edilmiş dövrlərdə yerinə yetirmək;
- Kollecin otaqlarına,tədris-laboratoriya avadanlığına, cihazlara,dərs vəsaitlərinə,kitablarına və digər əmlakına qayğı və səliqə ilə yanaşmaq,onların korlanmasına,zədələnməsinə və itməsinə yol verməmək,otaqlarında onların təmizliyə və səliqəyə riayət etmək.